**Valiokunnan lausunto MmVL 13/2024 vp─ E 30/2024 vp**

# Maa- ja metsätalousvaliokunta

**Valtioneuvoston selvitys: E-kirje EU:n komission tiedonannosta bioteknologian ja biovalmistuksen vauhdittamiseksi EU:ssa**

**Suurelle valiokunnalle**

## JOHDANTO

### *Vireilletulo*

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje EU:n komission tiedonannosta bioteknologian ja biovalmistuksen vauhdittamiseksi EU:ssa (E 30/2024 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:
- erityisasiantuntija Ulla Palander, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Anne Vehviläinen, maa- ja metsätalousministeriö
- erikoistutkija Vesa Joutsjoki, Luonnonvarakeskus
- toimitusjohtaja Harri Laurikka, Bioenergia ry
- asiantuntija Maria Pohjala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- innovaatiopolitiikan päällikkö Marjaana Suorsa, Metsäteollisuus ry
- toimitusjohtaja Jukka Kantola, Maailman Biotalousfoorumi

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Metsäbiotalouden tiedepaneeli
- Sahateollisuus ry
- Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

## VALTIONEUVOSTON SELVITYS

### *Ehdotus*

Komissio on 20.3.2024 julkaissut tiedonannon (COM(2024) 137 final): Tulevaisuuden rakentaminen luonnon avulla: bioteknologian ja biovalmistuksen vauhdittaminen EU:ssa (Building the future with nature: Boosting Biotechnology and Biomanufacturing in the EU). Tiedonannolla ha-

lutaan luoda tälle alalle suotuisa kasvuympäristö ja tarjota maailmanlaajuisia ratkaisuja yhteiskunnallisiin ja ympäristöongelmiin.

Bioteknologia ja biovalmistus ovat tärkeitä biotalouden mahdollistajia, jotka kattavat kaikki biologisiin luonnonvaroihin, niiden toimintoihin ja periaatteisiin nojaavat toimialat ja järjestelmät (ekosysteemit, eläimet, kasvit, mikro-organismit ja niistä johdettu biomassa, puu, mukaan lukien orgaaninen jäte). Tiedonanto linkittyy keskeisesti Suomen seuraavan komission strategisen agendan sisältövaikuttamiseen biotalouden ollessa yksi avaintavoitteista.

Tiedonannossa viitataan myös mahdolliseen uuteen bioteknologiaan liittyvään sääntelyyn EU:n seuraavalla lainsäädäntökaudella.

***Valtioneuvoston kanta***

Suomi on vaikuttanut EU-avaintavoitteiden mukaisesti systemaattisesti siihen, että biotalouden kasvun mahdollisuudet huomioidaan vahvasti erityisesti EU:n teollisuuspolitiikassa, ja että biotalouden tutkimuksen ja kehityksen panostukset realisoituvat myös investointeina Suomeen ja EU:iin. Suomi pitää erittäin hyvänä, että komissio on nyt antamallaan tiedonannolla sitoutunut edistämään useita Suomelle tämän kokonaisuuden kannalta tärkeitä tavoitteita ja tunnistanut alaan liittyvän potentiaalin unohtamatta sen keskeisiä haasteita, joihin komissio pyrkii löytämään ratkaisuja.

Suomi pitää tärkeänä, että biotalous tunnistetaan horisontaalisesti EU:n politiikoissa ja sen ohjauskeinoissa. Strategisten ja kriittisten teknologioiden täyden hyödyn mahdollistamiseksi tarvitaan myös tehostettuja kohdennettuja bioteknologian ja biotalouden tutkimus- ja kehitystoimia, tuotteiden kaupallistamista, uusien tuotteiden sujuvaa markkinoillepääsyä ja tuotannon skaalautumista. Suomi korostaa, että bioteknologian lisäksi on tarkasteltava myös muita biotalouden tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena tulee olla kasvattaa biotalouden arvonlisää tuottamalla korkeamman arvonlisän tuotteita ja palveluita kestävällä tavalla. Suomi korostaa koko arvoketjun kattavaa ja sektorikohtaisiin vahvuuksiin perustuvaa lähestymistapaa biotaloudessa.

Suomi katsoo, että komission tulee tunnistaa ja arvioida keskeisimpiä esteitä biopohjaisten tuotteiden markkinoille pääsyyn ja etsiä niille ratkaisuja. Suomi pitää kannatettavana sitä, että komissio arvioi mahdollisuuksia EU-lainsäädännön yksinkertaistamiseksi. Sen lisäksi Suomi pitää tärkeänä sitä, että komissio tarkastelee myös tarvittavilta osin mahdollisuuksia sääntelyn päällekkäisyyksien ja ristiriitaisuuksien karsimiseksi sekä hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Suomi ehdottaa, että komissio laatisi vielä tarkemman toimintasuunnitelman tiedonannossa esitetyille toimenpiteille ennen kuin asiassa lähdetään valmistelemaan uutta sääntelyä. Uusi lainsäädäntö edellyttää myös huolellista vaikutusarviointia.

Suomi pitää komission tavoin tarpeellisena EU:n biotalousstrategian uudistamista vuoden 2025 aikana. Suomi korostaa, että strategiatyön keskiössä tulee olla teollisuuden uudistaminen EU:n kilpailukyvyn ylläpitämiseksi, biomassapohjaisten tuotantoketjujen jalostusarvon kasvattamiseksi, kriittisten bioteknologioiden edistämiseksi sekä EU:n resilienssin, avoimen strategisen autonomian, sääntöpohjaisen kaupan ja pitkäjänteisen sitoutumisen varmistamiseksi. Bioteknologia ja biovalmistus tulisi liittää osaksi EU:n biotalousstrategiaa.

Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että biotalouden edistäminen edellyttää panostamista tutkimuksen ja innovaatioiden investointeihin ja kaupallistamiseen. Suomi korostaa, että EU:n tulee säilyttää johtoasemansa biotaloudessa ja kyetä vastaamaan globaaliin kilpailuun panostamalla voimakkaasti strategisesti tärkeisiin aloihin kuten bioteknologiaan ja biovalmistukseen. Teknologioiden skaalautumisessa sekä tuotteiden, prosessien ja palveluiden kaupallistamisessa ovat tärkeitä myös yhteiskäyttöiset teknologiainfrastruktuurit (tilat, laitteet, tukipalvelut), joiden kehittyminen EU:ssa olisi tärkeää.

Suomi kannattaa tavoitetta syventää yhteistyötä komission ja kansainvälisten kumppaneiden, kuten Yhdysvaltojen, kanssa, sillä EU:n tutkimus- ja innovaatiokumppanuudet sekä kansainväliset testaus- ja pilotointiympäristöt luovat edellytyksiä kestävän bioteknologian ratkaisujen kaupalliseksi edistämiseksi myös EU:n ulkopuolella.

Suomi tukee tiedonannon toimenpiteitä tekoälyn käyttöönoton nopeuttamiseksi bioteknologiassa ja biovalmistuksessa, koska Suomen tavoitteena on olla kansainvälisessä vertailussa kestävä voittaja kaksoissiirtymässä vuoteen 2030 mennessä.

Suomi tukee toimenpiteitä julkisten ja yksityisten investointien edistämiseksi ja kehittämiseksi bioteknologiassa ja biovalmistuksessa. Suomi korostaa, että yksityisten investointien lisäämiseksi tarvitaan julkisia investointeja bioteknologiaan sekä yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä. On tärkeää, että julkisilla toimilla vivutetaan yksityisiä investointeja alan hankkeisiin.

Suomi yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan EU:ssa tulee vahvistaa biopohjaisten tuotteiden kysyntää. Näin ollen Suomi pitää myös tärkeänä toimenpiteitä, joilla uusilla elinkaarimallinnusmenetelmillä varmistetaan fossiili- ja biopohjaisten tuotteiden oikeudenmukainen vertailu, jolla mahdollistetaan, että kuluttajat saavat luotettavan tiedon tuotteen kestävyydestä ja ympäristövaikutuksista.

Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että biotekniikan mahdollisuuksien toteutumiseksi tarvitaan pitkäjänteistä osaamisen kehittämistä. Suomi katsoo, että jatkossa tulisi myös varmistaa entistä paremmin osaamisen tehokas siirtyminen käytäntöön siten, että tutkimus ja innovaatiot realisoituvat investointeina, arvonlisänä ja uusina työpaikkoina EU:n alueella. Suomen mielestä tulisi kiinnittää enemmän huomiota yksityisen ja akateemisen sektorin yhteistyön vahvistamiseen innovaatioiden, investointien ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien sekä osaamisen kehittämisen edistämiseksi.

## VALIOKUNNAN PERUSTELUT

*Yleistä komission tiedonannosta ja biotaloudesta*

Komission tiedonannolla bioteknologian ja biovalmistuksen vauhdittamiseksi EU:ssa on tavoitteena luoda alalle suotuisa kasvuympäristö ja tarjota maailmanlaajuisia ratkaisuja yhteiskunnallisiin ja ympäristöongelmiin. Tiedonanto linkittyy keskeisesti Suomen seuraavan komission strategisen agendan sisältövaikuttamiseen, sillä biotalouden mahdollisuuksien edistäminen on yksi Suomen avaintavoitteista. Maa- ja metsätalousvaliokunta on Suomen avaintavoitteita EU:n vaa-

likaudella 2024—2029 koskeneesta valtioneuvoston selvityksestä antamassaan lausunnossa (MmVL 3/2024 vp — E 58/2023 vp) korostanut biotalouden merkitystä Suomen kansantaloudelle ja pitänyt tärkeänä, että EU:n teollisuuspolitiikassa tunnistetaan uusiutuvien luonnonvarojen tarjoamat kasvun mahdollisuudet EU:n taloudelle, jotta biotalouden tutkimuksen ja kehityksen panostukset realisoituvat myös investointeina Suomeen ja EU-alueelle.

Biotaloudella tarkoitetaan sellaista tuotantoa, jossa hyödynnetään kestävästi luonnosta saatavia uusiutuvia materiaaleja sekä kehitetään ja otetaan käyttöön niihin liittyviä innovaatioita ja teknologioita. Suomessa myös luontoa hyödyntävät palvelut, kuten luontomatkailu, ovat osa biotaloutta. Valiokunta toteaa, että maa- ja metsätalouteen nojaava biotalous tarjoaa valtavan potentiaalin monissa yhteiskunnallisissa haasteissa, kuten resurssitehokkuudessa, ilmastonmuutoksen torjumisessa, biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä ja kestävän talouden kehittämisessä. Esimerkiksi bioperäisen hiilidioksidin talteenotto ja tuotteistaminen biohiilen muodossa tarjoaa mahdollisuuden korvata uusiutumattomia tai ympäristölle haitallisempia raaka-aineita useissa eri käyttötarkoituksissa. Biotalouden merkitys kasvaa entisestään ilmastonmuutoksen edetessä ja EU-alueen huoltovarmuuden korostuessa ruokaturva- ja energiakriiseissä. Biotaloutta on tärkeää tarkastella laajasti siten, että luodaan tiivis yhteys biotalouden ja kiertotalouden välille biotalousratkaisujen kestävyyden vahvistamiseksi.

Komission tiedonannossa todetaan, että bioteknologia ja biovalmistus on yksi EU:n nopeimmin kasvavista innovatiivisista teollisuudenaloista. Tiedonannossa tuodaan esiin EU:n bioteknologian ja biovalmistuksen haasteita ja niihin liittyviä mahdollisia ratkaisuja. Tiedonannossa tarkastellaan myös tapoja edistää kansainvälistä yhteistyötä. Valiokunta toteaa, että kansainvälisesti biotalouden merkitys on kasvanut erityisesti vuodesta 2022 lähtien. Suurvaltojen, kuten Yhdysvaltojen ja Kiinan, biotalousohjelmien lanseeraukset ja näiden maiden keskinäinen kilpailuasetelma ovat lisänneet kiinnostusta biotalouteen. Biotalous nousee uusien kansainvälisten foorumien asialistalle, mistä on esimerkkinä Brasilian tulevaan G20-kokoukseen liittyvä aloite luoda korkean tason periaatteet biotalouteen. Suomi on kutsuttu tähän aloitteeseen liittyen biotalouskumppaniksi yhtenä kolmesta G20-maiden ulkopuolisesta maasta. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kannassa esitettyyn näkemykseen, että EU:n tulee säilyttää johtoasemansa biotaloudessa ja kyetä vastaamaan globaaliin kilpailuun panostamalla voimakkaasti strategisesti tärkeisiin aloihin, kuten bioteknologiaan ja biovalmistukseen.

*Biotalouden, bioteknologian ja biovalmistuksen edistäminen*

Biotekniikka ja biovalmistus ovat osa biotaloutta, ja komission tiedonannon mukaan niillä tarkoitetaan biologisten systeemien, eliöiden ja niiden osien hyödyntämistä erilaisissa tuotteissa sekä näiden tuotteiden tai niihin tarvittavien osakomponenttien valmistamista bioteknisten prosessien avulla. Valiokunnan saamassa selvityksessä on nostettu esiin, että biovalmistus ei ole terminä vielä täysin vakiintunut ja sen käyttöön liittyy myös epävarmuutta. Biovalmistus voidaan käsitteenä ymmärtää joko teknologianeutraalisti tai vaihtoehtoisesti vain biotekniikkaan kytkeytyvästi. Jälkimmäinen tulkinta on vakiintunut käyttöön Yhdysvalloissa, kun EU:ssa termiä tarkastellaan laajemmin. Valiokunta katsoo, että biovalmistus on tärkeää ymmärtää laajasti siten, että se kattaa kaiken biomateriaalin jalostuksen, joka voidaan toteuttaa erilaisilla bioteknologisilla, kemiallisilla tai fysikaalisilla menetelmillä.

Komissio käynnistää tiedonannon mukaan tutkimuksen, jossa selvitetään, kuinka biotekniikkaan ja biovalmistukseen sovellettavaa lainsäädäntöä voitaisiin keventää EU:ssa. Selvitys valmistuu vuoden 2025 puoliväliin mennessä ja se voi luoda pohjan mahdolliselle EU:n biotekniikkalaille. Valtioneuvoston kannan mukaan tavoite sääntelykehyksen yksinkertaistamisesta on kannatettava. Sääntelyn yksinkertaistaminen voi tapahtua muun muassa karsimalla sääntelyn päällekkäisyyksiä ja ristiriitaisuuksia. Valiokunta viittaa EU:n biotalousstrategian päivitystä koskeneesta valtioneuvoston selvityksestä antamaansa lausuntoon (MmVL 3/2023 vp — E 99/2018 vp), jossa valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että EU-tasolla on viime vuosina tehty paljon uusia säädösehdotuksia arvioimatta riittävästi niiden yhteisvaikutuksia. Valiokunta korostaa, että säädösehdotuksista tehtävissä vaikutusarvioinneissa on tärkeää tarkastella ehdotetun sääntelyn vaikutuksia riittävän pitkällä aikavälillä sekä ottaa huomioon alueelliset erot maankäytössä ja biopohjaisten raaka-aineiden käytössä.

*(6)* EU:n ja Suomen ilmastopäästöjen hallinta nojaa vahvasti hiilidioksidin talteenottoon, varastointiin ja hyödyntämiseen. Maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut lausunnon valtioneuvoston selvityksestä, joka koski komission tiedonantoa teollisesta hiilenhallinnasta EU:ssa (MmVL 6/2024 vp — E 9/2024 vp). Valiokunnan lausunnossa on kiinnitetty huomiota erityisesti biogeenisen hiilen talteenottoon. Valiokunta katsoi, että päästölaskennan kehittämisen tavoitteena tulee olla, että teollisen hiilenhallinnan ratkaisut, kuten fossiilisen ja biopohjaisen hiilidioksidin talteenotto ja varastointi, lasketaan yhtenäisin säännöin ja lasketut ilmastohyödyt ovat toteutettavissa ja paikkansapitäviä. Myös nyt käsiteltävänä olevassa valtioneuvoston selvityksessä pidetään tärkeänä toimenpiteitä, joilla uusilla elinkaarimallinnusmenetelmillä varmistetaan fossiili- ja biopohjaisten tuotteiden oikeudenmukainen vertailu. Näin mahdollistetaan, että kuluttajat saavat luotettavan tiedon tuotteen kestävyydestä ja ympäristövaikutuksista. Valiokunta katsoo, että elinkaarimallinnuksissa on tärkeää ottaa huomioon myös biodiversiteettinäkökohdat. Tällöin mallinnuksissa tulee muuan muassa metsänhoidon osalta ottaa huomioon vaikutukset riittävän pitkällä aikavälillä.

*Metsävaroihin perustuva biotalous*

Komission tiedonannossa todetaan, että Euroopassa on vahvaa uusiutuvien raaka-aineiden tarjontaa, kuten puuta. Puupohjaisista korkean lisäarvon tuotteista tiedonannossa mainitaan muun muassa akut, kemikaalit ja tekstiilit. Erityisesti Suomessa metsävarat antavat hyvän pohjan biotalouden kehittämiseen. Suomen metsävaroja on tärkeää tarkastella kokonaisvaltaisesti sekä niiden tarjoamien monipuolisten ekosysteemipalvelujen että puun tuotannon ja teollisuuden raaka-aineen saatavuuden turvaamiseen näkökulmasta. Kilpailukykyinen toimintaympäristö ja raaka-aineen riittävä saatavuus on edellytys kehittyvälle biotaloudelle. Vuonna 2022 päivitetyn Suomen kansallisen biotalousstrategian keskeisin tavoite on kaksinkertaistaa biotalouden arvonlisä vuoteen 2035 mennessä kiihdyttämällä biotalouden arvonlisän kolmen prosentin vuosikasvutaso neljään prosenttiin. Valiokunta katsoo, että arvonlisän kasvattaminen on tärkeää sisällyttää myös EU:n biotalousstrategian keskeisiin tavoitteisiin.

Valiokunta toteaa, että puurakentaminen on tärkeä osa biotalouden tarjoamia mahdollisuuksia, kun halutaan nostaa biotalouden jalostusarvoa ja tuottaa korkean arvonlisän tuotteita. Puurakentamisen arvoketjut tarjoavat mahdollisuuksia sekä teollisen mittakaavan tuoteinnovaatioille että pienemmän mittakaavan ratkaisuille. Kuten edellä on todettu, on tärkeää, että EU:ssa on kannus-

tava sääntelykehys, joka varmistaa puuraaka-aineen saatavuuden ja puupohjaisten tuotteiden ilmasto- ja muiden ympäristöhyötyjen tunnustamisen. Lisäksi valiokunta katsoo, että tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukia on tärkeää kohdistaa puurakentamisen ja siten biovalmistuksen edistämiseen. Valtioneuvoston tavoin valiokunta yhtyy komission näkemykseen siitä, että biotalouden edistäminen edellyttää panostamista tutkimuksen ja innovaatioiden investointeihin, skaalautumiseen ja kaupallistamiseen.

*Maatalous- ja elintarvikesektori*

Komission tiedonannossa todetaan, että bioteknologia voi auttaa vähentämään EU:n ulkoista riippuvuutta myös maatalous- ja elintarvikesektorilla. Bioteknologia voi mahdollistaa syötemateriaalien, kuten kemiallisten synteettisten torjunta-aineiden tai mineraalilannoitteiden, käytön vähentämisen. Mineraalilannoitteiden korvaaminen biomassoista ja jäte- ja sivuvirroista tuotetuilla lannoitevalmisteilla vahvistaa puolestaan EU:n ruokaturvaa ja ravinneomavaraisuutta. Tiedonannon mukaan komissio tutkii, kuinka kestävien, vähäriskisten biotorjunta-aineiden ja biopohjaisten lannoitteiden hyväksyntää markkinoilla voidaan nopeuttaa. Valiokunta pitää näitä komission tiedonannossa esitettyjä toimia tärkeinä, sillä tällä hetkellä mineraalilannoitteet ovat edelleen biopohjaisia lannoitteita edullisempia ja niiden saatavuus on parempaa.

Komission tiedonannossa nostetaan esiin myös uusien genomitekniikoiden merkitys maatalous- ja elintarvikesektorilla. Bioteknologian strategisiin uusiin teknologioihin kuuluvat genomitekniikat mahdollistavat perintöaineksen nopean ja tarkan muuntamisen ja ovat nopeasti yleistymässä käytännön kasvinjalostuksessa. Uudet genomitekniikat ovat tärkeitä ruokaturvan kannalta ja niiden käyttö on olennainen edellytys bioteknologian mahdollisuuksien hyödyntämiselle maataloudessa. Valiokunta on komission uusia genomitekniikoita koskevasta asetusehdotuksesta laaditusta valtioneuvoston selvityksestä (MmVL 8/2023 vp — U 49/2023 vp) antamassaan lausunnossa pitänyt tärkeänä parantaa EU:n maatalous- ja elintarvikealan globaalia kilpailukykyä kehittämällä kasvinjalostukseen liittyvää lainsäädäntöä. Kasvinjalostajille uudet kasvinjalostustekniikat tarjoavat hyvän mahdollisuuden tuottaa nopeammin ja edullisemmin uusia kasvilajikkeita muuttuvaan ilmastoon myös Suomen pohjoisissa olosuhteissa.

## VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.*

**Valiokunnan lausunto MmVL 13/2024 vp**

Helsingissä 19.6.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenna Simula ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Janne Jukkola kok
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Anders Norrback r
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Paula Werning sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina